

Forklarelser på Bjerget

Den bibeltekst, som ikonen beskriver findes i Matt. 17, 1-3:

“Seks dage derefter tager Jesus Peter, Jakob og hans broder Johannes med sig og fører dem op på et højt bjerg, hvor de var ene.

Og han blev forvandlet for deres øjne, hans åsyn strålede som solen, og hans klæder blev hvide som lyset.

og se, Moses og Elias viste sig for dem og samtalede med ham.”

I sit andet brev beskriver apostlen Peter det, som skete på Forklarelsens bjerg: “Et lys, der skinner på et mørkt sted, indtil dagen gryr, og morgenstjernen oprinder i jeres hjerter”. Det er den guddommelige side af Kristus, de tre får lov til at se. Kristi menneskelige natur gennemskinneth af evighedens guddommelige lys.

Forudgriben af den kommende herlighed. Forudgriben af Gudsrigets herlighed og skønhed.

Samtidig er det et løfte til Peter, Johannes og Jakob og til alle mennesker. Et løfte om, at vi i fællesskabet med Kristus skal få del i Gudsrigets herlighed, når vi lader os gennemskinne af dette lys:

“Du blev forklaret, o Kristus, og du fik menneskets natur, formørket i Adam, til at stråle som et lysglimt.”

Den menneskelige side af Kristus bliver gradvis guddommeliggjort fra undfangelsen og fremefter - for at fuldkommes i opstandelsen.

Det afgørende er nemlig, at der ikke blot er tale om en åbenbarelse af det

guddommelige, men af det menneskelige - gennemstrålet, illumineret af det guddommelige. Sådan som det var Guds drøm på skabelsens morgen.

Derfor er netop denne beretning og denne ikon så afgørende for ikonmaleren og for ikonmalerens forståelse af sin opgave: at fange og gengive netop dette guddommelige lys, når det finder rum i mennesket og i denne verden. Den guddommelige gnist i mennesket, der vokser og gror, jo mere et menneske giver plads for det guddommelige og lader det gennemskinne sig indefra.

Det guddommelige i mennesket, Guds billedet i mennesket er det netop ikonmaleren skal indfange

i sin ikon. Derfor bliver ikonen aldrig et naturalistisk billede - selvom det er et billede af den og den bestemte person. Det afgørende er delagtigheden i det lys, som indefra gennemlyser personen.

Forklarelsen på Bjerget bliver en kilde til troen på og håbet om menneskets forvandling, menneskets guddommeliggørelse. Kilden til menneskets guddommeliggørelse ved deltagelse i kirkens sakramenter, dens liturgi - og først og sidst dens bønner.

På denne dag - 6. august - var det skik at velsigne årets høst for at understrege, at denne forklarelse ikke er forbeholdt mennesket alene, men også gælder naturen i det hele taget. En ny himmel og en ny jord ser man frem til i håbet.

Frygtindgydende er dette lys - selv om det kun er en forudgriben af det lys, der skal komme - tilpasset menneskelige begrænsninger, men alligevel så overvældende en oplevelse, at det kaster dem til jorden. På ikonen ser vi Johannes, Jakob og Peter falde til jorden og forsøge at flygte, mens de dækker ansigterne.

I et glimt får de tre disciple på forklarelsens bjerg lov til at ane sejren over sorgen og lidelsen - mørket og døden. Som ved et lyn afsløres for dem den hele virkelighed, der også er tiltænkt ethvert menneske. Et varsel, et løfte om den herlighed, som mennesket selv skal iklædes, når det menneskelige opfyldes af den guddommelige virkelighed.

Men man kan ikke, før tiden er, "tage ophold" i denne herlighed, som Peter foreslår det: "Herre, det er godt, vi er her; hvis du synes, vil jeg bygge tre hytter."

Derfor ser vi også i kanten af ikonen ikke blot disciplene på vej op ad bjerget, men også deres nedtur til sletten, hvor mennesker lever og lider og dør. For netop der at være et redskab for det lys, der bringer bud om både fremtid og håb midt i lidelsen.

Her møder vi meget synligt ikonens helt anderledes virkemidler - helt anderledes end ordets muligheder. Det er hele situationen, hele begivenheden i dens sammenhæng, den syntese, vi bliver præsenteret for på en gang, tænkt sammen i en samlet forkyndelse af begivenhedens betydning. En sammenhængende og omfattende forkyndelse, der går direkte til hjertet, til det hele menneske, uden først at skulle en tur gennem forstandens rundkørsel.

Sammen med Jesus ser vi Moses og Elias. De er med for at understrege, at det drejer sig om hele menneskeheden.

Begge repræsenterer de Den gamle Pagt: Moses - loven og Elias - profeterne. Derudover repræsenterer Moses de døde, mens Elias, der ikke døde, men blev optaget til himmels i ildvognen repræsenterer de levende.

Dermed er vi fremme ved det sidste lag i ikonen: Foregribelsen af Jesu andet komme, Genkomsten eller dommen, der i ortodoksien netop knyttes sammen med håbet om en forvandlet og uforgængelig verden og menneskehed.